

PRIJSVRAAG 2026-2029

TEYLERS TWEEDE GENOOTSCHAP

TE HAARLEM

In het kader van de ruim 200-jarige traditie van Teylers Stichting om wetenschappelijk onderzoek te bevorderen, hebben Directeuren van Teylers Stichting en de leden van Teylers Tweede Genootschap besloten voor de jaren 2026-2029 een prijsvraag uit te schrijven over een onderwerp uit de numismatiek.

ONDERWERP

Gevraagd wordt: een studie waarin de toepassing en/of nieuwe methodologieën voor het onderzoek in omvangrijke databestanden wordt verkend, ter verdieping van ons begrip van munt distributie en -circulatie.

TOELICHTING

Ondanks het grote belang van muntgeld zijn de besluitvormingsprocessen van centrale autoriteiten met betrekking tot muntslag en muntverspreiding vaak slecht gedocumenteerd, of dergelijke bronnen zijn simpelweg niet bewaard gebleven. Door grootschalige en systematische studies kunnen antwoorden worden gevonden inzake het doel en de schaal van muntproductie, militaire soldijbetalingen tijdens oorlogen, economische monetaire integratie, langeafstandshandel, pelgrimsroutes en de staatskas van politieke machten. Dergelijke benaderingen maken het mogelijk om primaire ontvangers van munten te identificeren en onderscheid te maken tussen uiteenlopende doeleinden, zoals militaire uitgaven, administratieve noden of handelsactiviteiten. Het in kaart brengen van circulatieroutes onthult bovendien verschillende netwerken van monetaire uitwisseling, waarin lokale gemeenschappen, handelaars en religieuze instellingen een actieve rol speelden. Het begrijpen van deze netwerkpatronen kan nieuwe perspectieven bieden op economische samenwerkingen, regionale autonomie en het alledaags functioneren van monetaire systemen.

De afgelopen jaren heeft zich echter een paradox ontwikkeld: de exponentiële toename van beschikbare numismatische data, met name via digitale databanken zoals CHRE, FLAME en NUMiD, heeft niet automatisch geleid tot een vooruitgang in ons begrip van monetaire systemen. Vaak schrikt de enorme hoeveelheid en complexiteit van deze numismatische data wetenschappers af, waardoor de bestudering van deze big-data nieuwe methodologische benaderingen vereisen.

Het is nu de tijd om dergelijke toepassing en/of methode te creëren die effectief kan omgaan met grote datasets van munten. In het bijzonder wordt daarbij het gebruik van geavanceerde digitale tools en technieken aangemoedigd, zoals geografische informatiesystemen (GIS) voor ruimtelijke analyse, semantische webtechnologieën voor data-integratie, als ook de opkomende toepassingen van kunstmatige intelligentie (AI) en *machine learning*. Deze technologieën bieden nieuwe mogelijkheden om patronen en relaties te ontdekken binnen grote en complexe datasets, die met traditionele methoden mogelijk over het hoofd worden gezien.

Antwoorden op deze prijsvraag kunnen de vorm aannemen van een studie die een innovatieve methode ontwikkelt en/of toepast voor het analyseren van de distributie en/of latere circulatie van munten, waarbij het gebruik maakt van muntmateriaal dat via diverse grote databanken en/of datasets toegankelijk gemaakt is. Inzendingen mogen zich richten op elke historische periode vanaf de Romeinse tijd tot en met de Tweede Wereldoorlog. Er gaat echter een duidelijke voorkeur uit naar onderzoek dat betrekking heeft op Nederland of op (historische) regio's die betrekking hebben op de Nederlandse geschiedenis. In het bijzonder worden ook wetenschappers uit andere vakgebieden dan de numismatiek aangemoedigd om de enorme numismatische datasets met hun toepassingen en/of methoden te benaderen.

BEANTWOORDINGSVORM

Het antwoord kan bestaan uit:

- 1. Een langere studie in de vorm van een voor publicatie gereed geschrift. Indien een dissertatie deel uitmaakt van de inzending, geldt de promotiedatum als publicatiedatum.**
- OF**
- 2. Een of meerdere publicaties (die merendeels zijn verschenen gedurende de laatste drie jaren vóór 1 januari 2029 en waarvan de indiener de auteur of één der hoofdauteurs is), vergezeld van een voor de gelegenheid van de prijsvraag geschreven stuk dat nog niet is gepubliceerd en dat de eerdere publicaties in een ruimer wetenschappelijk kader plaatst mbt het beantwoorden van de prijsvraag.**

PROCEDURE

Om voor beoordeling in aanmerking te komen, moeten de antwoorden vóór 1 januari 2029 in viervoud in het bezit zijn van Directeuren van Teylers Stichting (Spaarne 16, 2011 CH Haarlem). Inzendingen die na dat tijdstip binnenkomen, zullen niet in behandeling worden genomen. Ingevolge de bepalingen van het testament van Pieter Teyler van der Hulst, mogen de niet eerder in druk verschenen teksten niet de naam van de auteur vermelden: zij moeten anoniem worden ingeleverd, slechts ondertekend met een spreuk. De inzending dient tevens te bevatten een van diezelfde spreuk voorzien verzegeld couvert, met daarin een opgave van naam en adres van de schrijver.

Om lange wachttijden voor het horen van de uitslag van de beoordeling te voorkomen in het geval dat er geen prijs is toegekend, wordt de auteurs verzocht om, samen met de verzegelde envelop een open envelop te sturen met de naam en het volledige adres van een persoon met wie Directeuren van Teylers Stichting vertrouwelijk kunnen corresponderen.

BEOORDELING

De beoordeling vindt plaats door Teylers Tweede Genootschap, dat binnen vier maanden na de uiterste inleverdatum een voorstel omtrent bekroning zal doen aan Directeuren van Teylers Stichting. Dezen beslissen daarover binnen een maand; hun beslissing is onherroepelijk. Alle deelnemers aan de prijsvraag zullen direct daarna van de beslissing op de hoogte worden gebracht.

PRIJS

De prijs bestaat uit een erepenning, geslagen op de stempels van het Tweede Genootschap. Deze penning zal tijdens een bijzondere bijeenkomst in Teylers Museum aan de bekroonde inzender(s) worden uitgereikt. Van deze gelegenheid zullen vakbladen en pers, eventueel ook andere belanghebbende personen en instanties, tijdig worden verwittigd.

PUBLICATIE

De bekroonde inzending zal door de auteur zelf worden gepubliceerd, onder vermelding van de bekroning door Teylers Stichting. Stichting en Genootschap kunnen overwegen hierbij behulpzaam te zijn.

INLICHTINGEN

Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de secretaris van het Genootschap (zie onder). Redacties van tijdschriften en andere instanties die de aandacht van hun lezers willen vestigen op deze prijsvraag (maar het bovenstaande niet integraal afdrukken), wordt dringend verzocht in hun berichtgeving met nadruk te wijzen op de wenselijkheid dat potentiële inzenders het prijsvraagprogramma consulteren, opdat zij kennisnemen van alle bovenvermelde bepalingen. Daartoe wordt verwezen naar het prijsvraag formulier te vinden op www.teylersstichting.nl.

Over erflater Pieter Teyler van der Hulst, over Teylers Stichting en de daarbij behorende instellingen als de beide genootschappen, het museum en het hofje leze men *'Teyler' 1778-1978* (Haarlem 1978) en *De idealen van Pieter Teyler. Een erfenis uit de Verlichting* (Haarlem 2006) en www.teylersstichting.nl.

LOPENDE PRIJSVRAAG

- Prijsvraag 2024 (biologie): een kritische studie naar het voorspellen van de kans op invasiviteit van exoten. (sluitingsdatum vóór 1 januari 2027).
- Prijsvraag 2025 (kunstgeschiedenis): een oorspronkelijke studie die bijdraagt aan onze kennis over hoe tekeningen werden gemaakt, gebruikt en gewaardeerd tussen circa 1450 en 1800, met het accent op de Noordelijke- of Zuidelijke Nederlanden. (sluitingsdatum vóór 1 januari 2028).

Voor meer informatie over beide prijsvragen, zie www.teylersstichting.nl of bij secretaris (zie onder).

SECRETARIS

Dr. L. Claes: l.claes@hum.leidenuniv.nl

INZENDINGEN

Inzendingen dienen vóór 1 januari 2029 in bezit te zijn van Directeuren van Teylers Stichting (Spaarne 16, 2011 CH Haarlem).

LEDEN VAN TEYLERS TWEEDE GENOOTSCHAP

Prof. dr. F.H. van Lunteren, Hoogleraar Geschiedenis van de Natuurwetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Leiden en bijzonder Teyler-hoogleraar

Prof. dr. Y.L. Bleyerveld, bijzonder hoogleraar Kunst op papier en perkament aan de Universiteit Leiden en senior Conservator Tekening- en Prentkunst bij het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag

Dr. L.M.G.F.E. Claes, Universitair Docent Grieks-Romeinse Geschiedenis, Universiteit Leiden
Prof. dr. J. Ellers, hoogleraar Evolutionaire Ecologie en Wetenschappelijk directeur Amsterdam Institute for Life and Environment (A-LIFE), Vrije Universiteit Amsterdam

Prof. dr. B.A. de Graaf, hoogleraar internationale en politieke geschiedenis, Universiteit Utrecht

Prof. dr. M.W. van der Heijden, Hoogleraar Wetenschapscommunicatie, TU Eindhoven

Erepenning Teylers Tweede Genootschap (goud, 72 mm, ca. 120 g, 14 karaat); stempels door J.G. Holtzhey, 1778:

Onder het stralende alziend oog van de Voorzienigheid zijn verenigd de Natuurkunde met wereldbol en passer, de Dichtkunst met lier, de Geschiedkunde met boek, de Tekeningkunde met penseel en palet en de Penningkunde met tableau met penningen; OMNES ARTES QVAE AD HVMANITATEM PERTINENT HABENT QVODDAM COMMVNE VINCVLVM (alle wetenschappen, die op de menselijke beschaving betrekking hebben, hebben een zekere band gemeen) en binnen een lauwerkrans DOCTRINAE PRAEMIVM EX TESTAMENTO PETRI TEYLER V D HVLST HARLEMENSIS NATI DIE XXV MARTII MDCCII DEFVNCTI DIE VIII APRILIS MD CCLXXVIII (wetenschapsprijs volgens de uiterste wil van Pieter Teyler van der Hulst te Haarlem, geboren 25 maart 1702, overleden 8 april 1778).